

Українська Справда

ПЕРЕДПЛАТА:
Місячно . . . . . 1 зол.
Чвертьрічно . . . . . 3 зол.
Піврічно . . . . . 6 зол.
Річно . . . . . 12 зол.

ЗА ГРАНИЦЕЮ.
Річно — 2 долари.
Гроші з краю посылати переказами, або чеками „Народної Справи“ — в заграниччі порученими листами. За зворот рукописів Редакція не ручить. На відповідь треба долучити значок 30 сотяків.

ОГОЛОШЕННЯ:
1 стр. 700 зол., пів стр. 400, чверть стр. 200 зол. Гроші треба посылати наперед.

УКРАЇНСЬКИЙ ТИЖНЕВИЙ ЧАСОПИС

Ч. 18 (83)

Львів, неділя 4 травня 1930.

Рік III.

АДРЕСА: „Народня Справа“, Львів, вул. Боїмів 4. — — Чекові конта: 408.687 і 154.130 — — Телефон 57—90

ОСТАННІ НОВИНИ.

У Львові арештували кілька осіб з української молодіжи. Польські газети пишуть, що поліція знайшла при ревізії в арештованих кілька бомб, гранати і ріжний вибуховий матеріал, та що ніби ті арештовані приготували якісь замах на день „3. мая“.

Москвофільська Управа Ставропігії у Львові викинула в саму Велику Пятницю (18. квітня) українське товариство „Пласт“ з дому Ставропігії. Зробили це кацапи при асистії поліції, не чекаючи на судову румацию, яка була назначена щойно на 26. квітня.

В Луцьку знищили невідомі злочинці в ночі з Великодня на Св. Понеділок Філію Т-ва „Сільський Господар“. Бюра закинули цеглами і камінням.

У Львові була розправа проти лікарки д-ра Мацьківної, яка в жовтні 1929 р. застрілила свого нареченого д-ра Телішевського. Суд признав, що вона зробила це з розлуки, не памятаючи, що чинить, бо наречений покинув її, і тому суд увільнив її від вини і кари.

В Щирці н. Львова арештували директора Задаткової Каси Володимира Могильницького, підозрілого в якихось надужиттях і спроневереннях на суму 150 тисяч золотих.

В Стриганьці пов. Бережани забив Іван Собко Стефана Музичку — в сварці за межу.

В Озірній пов. Зборів згорів млин Вольфа Фішера. Кажуть, що хтось підпалив.

В Переворску згоріло в ночі з п'ятниці на суботу (з 25 на 26 квітня) 49 домів. 48 родин — головно жидів — остало без даху над головою.

В Варшаві підложив хтось велику бомбу (20 кгр. ваги, 70 см. довгу) в будинку більшовицького посольства і злучив її в комині з електричним проводом, так, що кожної хвилі могла вибухнути й накоїти великої шкоди. Бомбу випадково вислідив сторож і її забрала поліція. Підозрівають, що це зробили російські емігранти, або таки більшовицька опозиція.

До дня 15-го травня ц. р.

всі передплатники, які залягають з передплатою, мають вирівнати довг і вплатити передплату на далі. Рівночасно пригадуємо, що більшим і впертим довжникам вже з днем 1-го травня здержуємо висилку газети і робимо заходи стягнути довг судовою дорогою. Хто з довжників одержить ще це число, то повинен сейчас вислати довг, так, щоби газета безпереривно йшла далі.

Найдалі до дня 15. травня!!

НЕЧУВАНЕ СВЯТОТАЦТВО

В містечку Поморянах, пов. Зборів було на місцевому цвинтарі кілька могил поляглих у визвольній війні українських стрільців. Ті стрілецькі могили упорядковано і поставлено на них хрести з написами. Що року в часі Великодних Свят відбувалася на цих могилах урочиста панахида при великій участі українського населення. І цього року пішла на ті могили процесія українських громадян. Та на превелике здивовання і обурення усіх присутних, процесія застала ті мо-

гили свіжо розриті; хрести на могилах були поломані, а кости поляглих героїв порозкидані довкола. На цей вид ганебної роботи якихсь неведомих озвірилих осібняків, на очах усіх свідків цього страшного явища станули сльози. Із усіх грудей поплила могутня пісня протесту проти нелюдського нарушення народніх святощів. Ця подія викликала в цілій околиці величезне обурення. Чи ведеться яке слідство, не знати.

—0—

Згоріла церква wraz з 110 вірними і священником.

Сумні Великодні Свята мало се-го року румунське містечко Костешті. В тому містечку згоріла в Велику Пятницю старенька деревляна церковця, у якій саме тоді відправлялося Богослуження при великому натовпі вірних. Вогонь повстав від свічки на вітарі, від якої занялися штучні квіти на вітарі а далі й вітар і горішні деревляні вязання церкви. Усі присутні кинулися в безмежному переляку втікати із горючої церкви, а тому що в церкві були одні одинокі вузенькі двері, настала страшна суматоха. Товпа божевільних віджаку людей потратувала кількадесят осіб. Не помогла геройська постава священника, який із проповідниць старався успокоїти пере-

ляканих вірних. Тимчасом ціла деревляна церковця станула в морі огню.

Протягом несповна години остали з неї тільки згарища, під якими згинув священник і коло 110 вірних. Тіла тих нещасних, страшно попарені та обезображені видобуто і поховано в 40 могилах, складаючи до кожної могили членів поодиноких родин. У цілому містечку запанувала загальна жалоба і сум, бо нема майже жадної родини, якаби в тому нещастю когось не втратила. На місце нещастя зїхали вищі урядові особи, м. и. міністер внутрішніх справ. В похоронах нещасних жертв цієї пожежі взяли участь непроглядні маси народу.

Гураган в Хорватії

В понеділок 14. квітня шаліла коло Загребу в Хорватії через 10 минут страшна буря з гураганом. Буря накоїла величезної шкоди. Яка була сила вітру, пізнати по-

тім, що одного господаря, який гнав тоді корову з поля, піднесло разом з коровою у воздух і понесло кілька метрів над землею на просторі 30 метрів.

Ліярня дзвонів

Братів Фельчинських
в КЛУШІ, вул. Сівцьна 16.
і в ПЕРЕМИШЛІ, Красінського 63.
Удержує на складі понад 200 готових дзвонів.
563 Жалайте оферт та цінників.

Згоріло живцем 336 в'язнів

В американському місті Колумбус вибухла оноді в місцевій тюрмі, де відсиджувало кару 4 тисяч в'язнів, величезна пожежа. Огонь скоро обхопив цілий будинок, е якому розносилися нелюдські крики позамиканих в'язнів. Ключники не в силі були отворити усі келії і через те згоріло живцем 336 в'язнів а вдвоє стільки попарилося.

При ратованню нещасних в'язнів із огню, відзначилося багате в'язнів а особливо молоденька дочка директора тюрми. Вона то, коли вже більша частина дозорці втікла з горючого будинку, заляр мовала огневу сторожу і військ на рятунок і сама врятувала багато в'язнів. Військо повиловлювало багато в'язнів, котрі користаючи і загальної суматохи намагалися втікати на волю.

Хочете мати певність

що Ваш гірко запрацьований гріш не пропаде, а приноси тиме добрі відсотки? Якщ так, то складайте свої ошадности в Кооперативному Банку „Дністер“ у Львові, вул. Руська ч. 20,

—0—

ЩО В СВІТІ ЧУВАТИ?

Вісти з України за Збручем

В Великодню Суботу в ночі закінчився у Харкові процес проти 45 українських діячів таким присудом: **Чотирох** підсудних а то — письменника і вченого Сергія Єфремова, ученого Андрія Ніковського і студента Миколу Павлушкова засудили на **десять літ тюрми, п'ятеро** засудили на **8 літ тюрми, двох** на 6 літ, дванадцятьох на 5 літ тюрми. Решту підсудних позасуджували на 3 роки тюрми, в тім числі 8 підсудних випущено на волю, бо їм завішено кару на кілька літ, а 7 підсудних засудили на **виселення з України. Нікого не звільнено від вини і кари.**

В присуді читається, що той присуд є тому дуже легкий (!) і нікого цим разом не засуджується на кару смерті, бо всі підсудні на розправі призналися до своїх вчинків і покалися. Тим способом московська влада на Україні хотіла показати, що вона не є жорстока. Але не один з тих тюремних присудів є властиво смертним присудом, бо ані 53-літній Єфремов ані 57-річний старший засуджений на довічне тюрму, не вийдуть з неї живі, так само не переживе тюрми старенька 60-літня письменниця Старицька - Черняхівська, яку засуджено на 5 літ в'язниці. — Про цей процес і присуд напишемо окрему статтю, тому тут більше про це нічого не пишемо.

Останні вісти з України не вказують на те, щоби та колективізація, яку Сталін ніби то відкликав припинилася, і щоби нарід успокоївся. Є численні вісти, що **карні** московські експедиції ще наїздять на села і з ними приходять не раз до сутички. Є випадки, що селяни вбивають комуністичних агентів і своїх сільських прислужників, які служать москалям, і підпалюють комуни (спіль-

ні більшовицькі господарства). Дуже часто відважно виступають жінки. В однім білоруським селі (в Любовичах) рушили жінки гурмою проти червоних вояків з колами і іншою жіночою зброєю і прогнали їх з села.

Нема певних вістий, як святкували наші братя за Збручем Великодні свята. Може бодай дозволили людям помолитися в тих церквах, які ще остали, бо був приказ Сталіна з Москви, аби людям не перешкаджати в молитві. Лише знаємо, що жи ди святкували на Україні свої свята дуже урочисто. Всі божниці були переповнені, молилися навіть жидівські комуністи — не так, як наші! — і ніхто їм не перешкоджував.

В Росії

дальше триває незгода між самими комуністичними провідниками, так, як ми це вже писали. Є чутка, що Сталін хоче закликати прогнаного Троцького назад до Москви і навіть хоче зробити його міністром (комісаром) освіти, бо при його допомозі надіється дати собі раду з своїми противниками.

В Москві **застрілився московський поет** Маяковський. Одні кажуть, що через нещасливу любов, а другі говорять, що він попав у неласку більшовицького уряду, бо він довго вислужувався урядові і писав вірші в честь більшовиків та потім і йому той лад не подобався і його мали навіть арештувати.

В Лондоні

організуються російські офіцери, щоби утворити колись армію і піти на більшовиків. Всі емігранти дуже обурені на більшовиків, що вони вкрали їм і замордували гене-

рала Кутепова. Емігранти вже й собі умовляються, щоби в той спосіб губити комуністичних діячів за границею і тому більшовицький посол в Парижі зажадав від французів поліційної варті.

В справі Кутепова заговорили деякі послы в французькій парламенті. Вони домагаються, аби французька поліція і міністер перевели слідство в цій справі, і якби стверджено, що більшовицький посол в Парижі (Довгалевський) помагав пірвати того російського генерала, то щоби Франція зірвала всі дипломатичні зносини з більшовиками.

В Англії

застрайкувало 60 тисяч робітників у фабриках бавовни, бо фабриканти не хотять дати робітникам підвишки тому, що нема вже попиту на бавовняні вироби.

Великий клопіт має Англія

З Індіями.

Індуси продовжують боротьбу за свободу, і та боротьба стає з дня на день більше завзята й кровава. По великих містах Індій, як в Бомбаю і Калькуті, часто приходять до битви між індусами й англійською поліцією та військом. Падуть трупи і ранені. Індуси ухвалили не купувати англійського сукна ані жадних інших англійських виробів, а склепи з англійськими товарами підпалюють. Через цей бойкот Англія дуже терпить, бо треба знати, що майже половина всіх англійських виробів продавалася в Індіях за добрі гроші, а тепер розумні індуси не хотять купувати, але ходять у своїх свитах зі свого простого сукна, яке роблять індуські ткачі.

В Палестині

щось знову починається. Араби ухвалили бойкутувати жидівських

купців, не купують у них нічого а крім того ухвалили, що жаден араб не сміє продати жидови ні грядки землі. Жи ди в страху, бо араби досі були головним покупцями, а жи ди з жидів не вижнуть. бо їх там дуже мало. Ворожнеча між ними росте і можна сподіватися, що прийде до нової бійки.

В Румунії

прийшло недавно до заворушень в Букарешті. Румунські інваліди рушили походом домагатися підвишки рент, проти них виставили поліцію, почалася стрілянина і один інвалід впав трупом. Також студенти билися з поліцією.

Німецький парламент

ухвалив підвишити мито на деякі продукти, що йдуть з Польщі до Німеччини. Польща тим обурена вислала ноту до Берліна і до Союзу народів. Тому дивуються тим більше, що Німеччина недавно уложила з Польщею якийсь торговельний договір, але — правда, він ще не затверджений.

В Парижі

говорив на одних зборах політиків французький письменник Лев Доде і сказав, що як німці будуть безпечні з заходу — від Франції — то схотять певно поправити польсько-німецькі границі і певно найдалі за 5 літ цього доконають. Видно, що й французи дуже бояться німців. А німці сидять тихо і тільки працюють. І збільшують свою збройну силу.

Недавно ухвалили будувати другий великий військовий корабель - панцирник «Б», а 30 мільйонів марок призначили на поправлення своїх укріплень над польською границею.

Зближається день 1. травня (мая) і комуністи в цілім світі приготуються до демонстраційних походів на той день. Та всі уряди стараються перешкодити їм і арештували вже багато комуністичних діячів. У Львові запечатала поліція се-

Читання з історії України

(ч. 64)

...Ой, хто тоє знає,
Що Хмельницький думає-гадає...

Ми писали, як то по битві під Корсунем Хмельницький віддав польських полководців у татарську неволю і рушив з військом під Білу Церкву, де став на відпочинок. По цілій Україні піднявся народ до розправи з панами і жидами, зі всіх усюдів надходили тисячі селян, міщан і дрібної шляхти, приставали до козаків і наглили Хмельницького до дальшої війни з цілою Польщею.

Та Хмельницький не думав так скоро рушати далі, а на це зложилися всякі причини, про які будемо власне розказувати.

Коли Хмельницький опинився з військом під Білою Церквою, розійшлася нагла вістка, що польський Володислав помер. Цєю смертю короля Хмельницький тішився, бо вона розв'язувала йому руки. Перед тим Хмельницький не мав такого розгону до Польщі, бо все думав і говорив, що король не є таким ворогом України і козацтва, як польська шляхта. Він і говорив, що з королем не воює, тільки зі шляхтою, з тими польськими старостами

Хмельницький веде козаків і татар на польське військо (в р. 1648). По переду бачимо гетьмана зі старшиною і з козацькою музикою, що прекрасно виграла на бандурах і інших тодішніх інструментах а голос розходився по широких степах України.

і воеводами, що понасідали Україну і завели кріпацтво. Тепер же король не стало і Хмельницький міг оголосити війну цілій Польщі. Та він задумав розв'язати справу мирно. Він думав, що польська шляхта вже пересвідчена по битві під Жовтими Водами й під Корсунем, що у нього є сила, і що тепер добровільно сповнить усі його домагання. Він захотів також примусити шляхту

вибрати такого короля (бо в Польщі тоді вибирали королів), який був би прихильний до України і мав би силу над польською шляхтою.

Чи це Хмельницькому вдалося, побачимо далі. Та вже з гори скажемо, що кривава війна з Польщею небаром закипіла на ново і козацтво під проводом Хмельницького вславило себе ще неодною побідою.

Довідавшись про смерть короля, Богдан розіслав по Україні 60 козаків з універсалом (оповіщенням) до всіх українців і в тім універсалі вів у всіх, хто здоров і вміє орудувати зброєю, перебувати до Білої Церкви. По тім універсалі увесь український народ просто поплив філею, пішки і на конях, до Білої Церкви.

Маючи при собі величезну силу Хмельницький загадав ще спробувати, може поляки згодяться на все без дальшого проливу крові. В половині червня (в місяць по битві під Корсунем) вислав до Варшави чотирох козацьких послів: Решняка, Мозиру, Богдарбута і Петрашенка і ніби не знаючи про смерть короля, передав через них лист до короля Владислава. В тім листі він ще раз жалувався на польських старост і воеводів і просив короля, щоби уговкав шляхту і тим способом припинив війну. Як шляхта і жи ди не покаються, то Хмельницький муситиме дальше воювати, бо до того силе його увесь український народ. Крім того Хмельницький наказав послам, описати в Варшаві, які кривди терпів і ще денде терпить український народ, що в розпуці вхопив за зброю.

Рівночасно звернувся Хмельницький і до московського уряду, щоби собі з того боку забезпечити спокій. До тепер Москва не чіпала

кретаріят «Сельробу». В Варшаві і у Львові арештували кільканайцять комуністів.

Литовські газети

Почали знову писати про Вильно. Пишуть, що литовці не забудуть Вильно і далі вважать це місто своєю столицею. Польські політики і редактори через те дуже обурені.

Політичні новини в Польщі

В Польщі тепер багато безробітних, в деяких містах доходять їх число до кількох тисяч. Це головні робітники тих фабрик, що перестали працювати, бо нема замовлень на товари. Зареєстровані робітники побирають причинки (запомог), а ці запомог дуже малі, тай не все виплачують їх точно, через те приходиться нераз до сварки або й бійки. Недавно у Львові під магістратом зібралася товпа безробітних та почала виявляти криком своє невдоволення, поліція розігнала їх. У місті **Заверцю** на Шлеску прийшло до проливу крові. Безробітні зібралися 18-го квітня в великій числі, около 5000 осіб, під магістратом, де мали отримати святочний додаток. З тим додатком каса зволікала ще від неділі 13. квітня, бо не було грошей. А коли і в п'ятницю сказали, що ще не все виплатять, тоді безробітні впали до магістрату й понизили канцелярію. Прийшла поліція й почала розганяти людей, а коли ті не хотіли розійтися й прибрали грізну поставу, поліція стріляла в воздух. Але яким чудом впали два трупи і багато ранених, ніхто не знає. Кажуть, що деякі безробітні стріляли з револьверів до поліції і самі в замішанню постріляли такі своїх товаришів.

Ще в двох виборчих округах уневажнив Найвищий Суд соймові вибори з 1928 року за те, що там

були шахрайства. Це в окрузі 64 — Свенцяни і в 56 — Ковель на Волині. В наслідок того уневажнення втратила „Одинка“ 8 (вісім) послів, в тім числі і один ніби то українець „одинкар“ **Сегейда вже не є послом**. Крім того втратили посольство один польський посол-соціаліст (П. П. С.) і три білоруські послы: Юцневич, Карузо і Стемпович. В тих округах будуть також розписані нові вибори.

Чи ще зідуться послы і сенатори на сесію в травні, не знати. Є чутки, що якби зіхалися, то теперішньому урядові ухвалить знову недовіря, бо для того заключили вже союз деякі польські партії (соціалістичні з хлопськими).

Воєнні поголоски.

Вшехпольський політик Дмовскі написав тепер у деяких польських газетах довгу статтю про те, що ходять такі чутки, начеби Польща і ще якісь держави хотіли воювати з Росією (з більшовиками). Він пише, що така війна не принесе слаби Польщі жадного хісна. Якби Росію розбили, то повсталаби Україна тай заворушилисяб українці під Польщею. Краще жити з більшовиками в згоді і нема їх чого боятися, бо вони на Польщу не думають нападати, маючи клопіт з Китаєм.

Деякі польські газети потакують Дмовському, але деякі пишуть, що так не є. Пишуть, що Україна скорше чи пізніше мусить повстати і зробитися незалежною державою, чи буде війна чи ні, а тоді і всі українці в світі схотять прилучитися до України. Отже ліпше булоби прискорити самостійність України і задоволити домагання українців під Польщею і в інших державах, бо як довго на сході є поневолені такі народи, як українці, білорусини, грузини і інші, так довго не буде спокою і все буде грозити втбух війни. Деякі польські газети пишуть і так, що більшовики не є для Польщі небез-

печні, бо вони заслабі, і Польща немішаласьби до війни, хочби більшовики почали воювати з якою іншою державою. Польща повинна більше стергтися Німеччини, Східних Прус і Литви. Росія булаби для Польщі небезпечна, якби більшовики впали і якби знов запанував цар. Оттаке виписують польські газети. Котра з них пише мудро, а котра не дуже, то самі подумайте. Та для нас, українців, одно ясне: що справді спокою не буде, доки кожний нарід, отже й

український, не заживе своїм вільним життям у своїй державі. Це вже досягнули майже всі народи, має це і польський нарід, отже певно дійде до цього і український, бо і він не від мачухи. А чи це прийде через якусь нову війну, чи мирним способом, залежить від волі тих, що тепер над українським і іншими подібними народами тримають владу. В кождім разі і для них булоби ліпше, якби обійшлося без війни.

—o—

Цікавий присуд в громадській справі

Що сказав суд про розв'язання ради і назначення Комісаря

Вадовицьке Староство (Вадовице коло Кракова) розв'язало було громадську раду в польській селі Хочні, де начальником громади був посол Путек. На місце начальника назначило староство комісаря, але громадський уряд не схотів передати комісареві урядовання, ані печатки і далі урядував заступник начальника громади, бо посла Путека не було в селі. Так само урядував далі сільський поліціант і збирач податку, хотів староство казало їм здати урядовання новим урядниками. Прокуратурія подала всіх до суду за переступлення § 333 к. з., то значить, що присвоїли собі неправно урядову владу і вживали печатки.

Але суд у Вадовицях не покарав їх і видав увільняючий присуд. Суд сказав так: 1) Печатку уневажнює воєвідство, поминаючи повітовий Виділ, як надзірну владу громадського уряду, отже ухвала воєвідства тут неважна. 2) Як розв'язано громадську раду, то тим розв'язанням припинено тільки уря-

довання тіла, яке видає ухвали, але уряд громадський, що виконує владу, мав право урядувати далі (війт заступник, асесори, поліціанти), бо щоби відібрати від них урядовання, треба ухвали Повітового Виділу. 3) Відбирання самоурядової влади від громадського уряду староством без уповажнення повітового Виділу було безправне і тому тог рішення староства громадський уряд не мусів виконати. 4) Декрет президента Польщі в справі печаток не міг змінити громадського закону, бо закон про повновластність виразно заборонює декретувати зміни самоврядних установ. 5) Так само неважна була пізніша ухвала Повітового Виділу, що він не вважає себе компетентним (управним) в тій справі, бо повітовий Виділ не сміє зрікатися своїх обов'язків, а зрештою проти тої ухвали внесено протест, якого ще не полагоджено.

Цей вирок суду в справі громади Хочня є дуже важний і на нього можна покликатися у всіх подібних справах, коли староство або воєвідство розв'язує ради й назначує комісарів.

Як я вирівнав залеглу передплату.

Любий друже Сорокатию,
Хочу Тобі розказати,
Таки про себе самого,
Як позбувся я налогу.
Якось тут одної днини
Сиджу собі у хатині,
Дим з файчини потягаю,
Та давнину споминаю.
І хочу щось прочитати,
Аж ту іде почтар в хату.
Лист з редакції приносить —
О залеглість мене просять.
Дуже я тим завстидався,
Цілий я рум'яний стався,
І зачинаю думати,
Де я маю гроший взяти...
Правда десять яець маю,
Але на тютюн тримаю.
Довший час я так думаю,
Але ратунку не маю, —
Аж упав помисл хороший:
Таж я тільки трачу гроший
На той тютюн, на дурницю,
А в додатку й дихавицю
Від него мушу дістати,
Як будуся зятягати!
Беру файку, в піч кидаю,
Потім яйця я складаю
Не на тютюн, а продати
І залеглість вирівнати.
Трицять яець наскладав я,
В кооперативу дав я
Трохи гроший тепер маю,
На залеглість посилаю,
І вже буду все старати,

Щоб залеглости не мати.
Бо від коли я читаю,
Нашу „Народню Справу“,
Навчився вже не одного,
Що до тепер не знав того.
Знаю, як дещо платиться,
Знаю як хто з ким свариться,
Знаю, яка політика,
и господарка вже не дика.
Знаю, завжди, що нового,
Новини з світа цілого,
Кожної неділі в мене
Земський цілий гльоб в гостині.
Так то мені виглядає,
Мовби я був в кождім краю.
Тому бувби гріх великий,
Залеглість не заплатити.
Жалувати пару гроший
За ту науку хорошу.
За тютюн вже забуваю,
Хоть ще троха нудів маю,
Але то мусить минути,
Роз го треба ся позбути.
Дві користи буду мати,
Як не буду го вживати:
Буду гроші й розум мати
І не буду хорувати!

Ф. М. Дуба.

Лікар-спец. внутр. недуг
Др. Остап Прийма
Львів, Личаківська 32, тел. 61-50
Пересвітлювання Рентгеном

України, але тепер могла на це піти, бо польський король ще давніше умовився через брацлавського воеводу Кисіля (українця але вірного Польщі), щоби Польща і Москва спільно виступали проти турків і татар, — а тепер же Хмельницькому прийшли на поміч татари, отже Москва могла піти і проти Хмельницького. І тепер Хмельницький довідався, що той воевода Кисіль — „українська кість обросла польським мясом“ — просив москалів, аби напали Хмеля з півночі й аби зловили його. З такого то листа, який писав один московський воевода до Кисіля, довідався власне Богдан, що король умер, бо гінця з тим листом козаки переловили. І через того самого післанця післав Хмельницький письмо до московського царя. В листі писав, що татарів він уже відіслав з України, що короля мабуть згладила шляхта отруєю, що козаки б'ються за віру православну і що Хмельницький радо заключивби з царем спілку і прийнявби його опіку, аби лише цар поміг йому розбити до решти польську шляхту, як знущається над Україною і православним народом проти волі короля. Крім того радив, аби москалі напали на Литву й Польщу з півночі а він нападе на полудні і так оборонять віру православну. Сказав також післанцеві, що польський король сам радив йому битися з шляхтою (і це була правда).

Такий дипломатично-хитрий лист мусів Хмельницький писати до царя, бо ще не чувся на силах воювати на два фронти. Та щоби він щиро думав піддатися цареві, того ніколи не бувало.

По тім Хмельницький переловив ще двох московських післанців з листами до Кисіля і до польського князя Яреми Вишневецького. В тих листах писали московські приграничні воеводи, що збираються іти на Хмельницького і на татар. Хмельницький вислав до тих воеводів лист і писав подібно як до царя. Тоді воеводи успокоїлися і ждали, що скаже цар, а Хмельницькому відповіли, що їх поляки обдурили і що йому не треба боятися, бо вони не нападуть на Україну.

В тім часі написав воевода Кисіль і до Хмельницького, не радив йому битися бо король усе мирно поладить. Хмельницький запросив Кисіля до себе на посередника між ним і Польщею.

А тимчасом далі мобілізував усіх і всі радо горнулися до козацького війська. Селяни замикали свої хати, з серпів і кіс робили списи й ножі і йшли всі до Хмельницького. А Хмельницький робив з них нові сотні, куріні і полки, муштрував їх до бою і ждав відповіди з Варшави. (Дальше буде).

До складу і прикладу.

РАДА НА ЛИХО.

Пише мені Петро Крайка десь із Морозова: „Бідний був у нас Великдень, бідний, ані слова! Не так бідний був Великдень, як бідні люди, в Морозові, у Шпакові, в Торбинцях і всюди. Десь, бувало, й найбідніший мав якесь пацятко, тай ще хрін в зубах тримало, виглядало гладко. А тепер і найбогатший не мав що святити, біда всіх нас порівнала, і шож тут робити?“

А я йому відписую: „Крайко, любий друже, що біда в нас, то є правда, та не кракай дуже. Жили ми колись з пацятком, і без нього будем ще ми свою журу — біду якось перебудем. Як не стало просятка, то стиснім ремені, за те колись буде в жмені тай буде в кишені. Не впадаймо у розпуку, в землю не дивімся, як нас біда порівнала, то всім поділімся. Як нас біда порівнала, то в тім є наука що усі ми собі рівні: і вбогі і дуки. Бо деж нині ті дуки, Петре заведе? У кожного по подвірю тільки вітер віє. Вчить нас біда, мов з газети сама нам читає, хто свариться, хто не вчиться, той все загибає. Вчить нас біда, пане брате: даймо собі руки, чи великий чи маленький, станьмо без принуки. І ставаймо усі згідно у велику лаву, як рушимо по братерськи, здобудемо славу. Як рушимо по братерськи, біду проженемо, і тоді не буде бідних, всі дуки будемо. Тоді кожний на Великдень паця буде мати, і в кожного круторогі будуть коло хати. Тільки в згоді — а мусимо ще дїждати того, щоб усе ми своє мали, не йшли до чужого. Щоб чужі не сміли наше з миски видати, щоб лиш мали те, що дасть їм

Іван Скованій

(Ой, то би аж тоді тонко заспівали! Примітка складача.)

Річниця „Січи“

В Коломиї завязався комітет Січового Ювілею під проводом давних визначних Січових діячів д-ра А. Чайковського, адвоката в Коломиї і д-ра Трільовського. Цей комітет започатковує в цьому році відсвяткування ювілейних свят з нагоди 30-ліття січового руху в Галичині і на Буковині. (Минає 30 літ, як в Завалю пов. Снятин заснувалася перша „Січ“). В улаштуванні таких свят повинні взяти участь усі свідомі українські громадяни, бо товариства „Січи“ мають в усвідомлюванні і організації українського народу великі заслуги.

Тепер організація „Січей“ є заборонена властями, але ювілейних свят, на яких нарід віддасть належну почесність і шану свідомим січовикам, влади не можуть заборонити. По всі поради як устроювати такі ювілейні січові свята, треба звертатися на адресу: Др. А. Чайковський, адвокат в Коломиї.

Поправка

В оголошенні виграних надгород по 6 золотих в ч. 14 „Н. Справи“ зайшла така помилка: Під ч. 8337 записаний Грень Дмитро є Повітна пов. Городок (а не з Бартатова, як подано в газеті).

НОВИНКИ.

Календар на тиждень

ТРАВЕНЬ 4—10.

4. Неділя 2. Мирносиць. Януарія
5. Понеділок. Теодора
6. Второк. Григорія
7. Середя. Сави
8. Четвер. Ев. Марка
9. Пятниця. Свмч. Василя
10. Субота. Ап. Симеона.

Увага: Усі свята в цьому тижні є спільні українцям греко-католикам і православним.

Зміни місяця:

Повня 12 травня о год. 16½ Нів
28 травня о год. 4½.

В травні прибуває дня на 1 год.
20 мін. Пересічна довжина дня в травні: — 15 год. 18 мін.

Погода на травень після столітнього календаря: З початку зимно, опісля гарно й тепло; від 7-го дощі і студінь до 22-го, потім погідно і тепло.

Як нарід приповідає:

У добрий рік на Юрія сховається в траву куря.

Як ніде дощ на Юри, то буде хліб і в дури.

Історичні спогади в травні.

1—3. 1915. Бій Січових Стрільців з Москалями на Маківці.

4. 1838. Викуплено Т. Шевченка з кріпацтва.

5. 1917. Перший український зїзд у Києві. Початки організації укр. армії.

6. 1910. Помер письменник Борис Грінченко.

8. 1921. Прилучено Закарпатську Україну до Чехословаччини.

9. 1920. Заложено „Просвіту“ в Ужгороді на Закарпаттю.

— **З нагоди Свята Воскресення** отримала наша Редакція багато щирих поздравлень від Передплатників і Прихильників. За ті щирі бажання складаємо всім сердечну подяку і радіємо, що стаємо всі чимраз більше зєднаною і вірною великою Родиною. Редакція.

— Весна красна. Всупереч сумним ворожбам столітнього календаря, який віщував погану погоду підчас Великодних Свят і, треба правду сказати, здорово пробрехався, погода в останніх кільканащати днях доволі гарна. Свята пройшли під владою буйного подиху весни. Поля й левади зазеленіли аж любо, зазеленіли й дерева. Кожний день докидує свіжу перлину до розкішного богацтва весни. Не знати лише як то буде з початком травня. Пословиця каже, що на Юрія, сховається в траву куря, але часом буває й таке, що то куря моглоби на Юрія у сніг схватися. Бо й календар щось не дуже гарно ворожить про погоду в початках травня. Кобиж цей календар ще й лям разом пробрехався!

— Світлий примір жертвенности і патріотизму. На бляху для читальні „Просвіти“ в Будзині пов. Товмач зложили два місцеві громадяни Іван Триндяк квоту 100 зол., а Іван Жиллак 30 зол. Оба вони перебувають тепер на роботі у Франції, але й на

такій далекій чужині їхнє серце не перестало битись любовю до рідного краю і свого села. Виділчитальні „Просвіти“ в Будзині пов. Товмач складає їм на отцьому місці найщирішу подяку і братній привіт.

— **Новий часопис.** В Городенці почав виходити український повітовий часопис „Городенські вісти“. Часопис дбайливо редагований, виходитиме раз у місяць і буде займатися освітньо-господарськими справами взагалі, зокремаж справами Городенщини і Покуття. Побажати б тільки, щоб новий часопис не дався зіпхнути на ховзьку дорозу партійної гризні, та щоби українське громадянство Городенщини змогло удержати цей часопис.

— **Посмертні згадки.** Авксентій Черевко, господар в Краснім повіт Золочів, голова кооператив „Сила“ і „Українська Каса“, б. голова читальні „Просвіти“, член ради громадської в Краснім і сталий передплатник „Нар. Справи“, помер дня 18 квітня ц. р. в 54 році життя. Похорони відбулися на Великдень при величезному здвизі народу і при участі місцевої оркестри „Сокола“. На могилі виголосив прегарну промову о. інсп. Навроцький. Від місцевих товариств попрощав Покійного п. директор І. Тиктор. Смерть Покійного є важкою і невіджалованою втратою для громади Красне. — Данило Герус, господар в Шміткові, передплатник „Народ. Справи“, автор „Історії села Шміткова“, агент „Дністра“ і доволі ревний робітник на народній ниві, помер дня 20 березня ц. р. по довгій недузі. З Покійним зійшов у могилу вірець свідомого громадянина і патріота. — Іван Довбенко, голова Т-ва „Луг“ і передплатник „Нар. Справи“ в Чорнокецькій Волі пов. Копичинці помер дня 9. IV. ц. р. Члени місцевого „Лугу“ і громадяни уладили свому Покійному провідникови величавий похорон.

Честь пам'яті Покійників.

— **Арешти.** Поліція перевела останніми днями численні арешти серед української ремісничої і студентської молоді у Львові. Арештованих запідозрюють у якійсь протидержавній змові. Польські газети розписуються широко про те, що ніби поліція мала знайти у арештованих великі запаси вибухових матеріалів, готові бомби та протидержавні відозви. Скільки в тому всьому правди, побачимо.

— **Пожежі.** В Боршевичах пов. Перемишль згоріли вночі дня 11. б. м. забудовання господарів Петра Лацка і Михайла Дукрина вартости понад 5 тисяч зол. В зв'язі з тим арештовано пошкодованого господаря Лацка та його жінку Еву. Причина пожежі на разі однак, ніким не стверджена. В Галушницях п. Скалат згорів млин Шенгальта. Школа виносить 10 тисяч доларів. — В будинках Трохима Бенюка в Підвошині пов. Сокаль вибухла оноді пожежа, яка скоро перекинулася на сусідні будинки і знищила 6 господарських будинків на загальну шкоду около 16 тисяч золотих.

— **Злочини.** Невідомі злочинці застрілили з засідки Олексу Максимова з Горуцка, пов. Дрогобич. Максимів був широко відомим галабурдником і мав в цілій околиці прізвище „Добуш“. На цвинтарі в

Кропивнику під Бориславом найде-но недавно трупа маленької дитини. Підозрівають, що та дитину вбила якась нещасна покритка, аби затаїти свою ганьбу. — Подібний випадок зайшов в Дрогобичі, де якась Анна Кафлюк кинула свою новонароджену дитину в ріку. Її арештували.

— **Пасєрб убив свого вітчима.** Андрій Юхсима, 18-літній парубок з присілка Шустаки громади Кородзів пов. Рава Руска убив дня 7. квітня ц. р. свого вітчима М. Пелехніва. Вбийника арештовано.

— **Рабункові напади.** Якись незнані злочинці напали дня 6 квітня на дім Катерини Бурняк в селі Плонна повіт Сянік і зрабували в неї 105 золотих. — Вночі 2 квітня напали якись осібники узброєні в кріси на дім Василя Кішули в Здолбнях повіт Жовква, зрабували 25 доларів і повтікали.

— **Не відгрожується.** В Корчмині пов. Рава Руска посварився місцевий господар Іосиф Приступа із своїм швагром Стефаном Занькевичем і в сварці відгрожувався голосно, що Стефанавсадить до арешту. Цю погрозу хтось підслухав і на другий день поліцаї арештували Стефана Занькевича і ще одного селянина, який мав чути ту сварку. При ревізії у Занькевича найдено ніби якусь зброю, револьвер, чи щось таке і за те відставили його аж до Львова. Про обходження поліцаїв з арештованим ходили по селі ріжні чутки.

— **Знов нещастя з гранатою.** Адам Бриль, коваль з Хоросткова п. Копичинці маніпулював у своїй кузні із знайденою гранатою так нещасливо, що граната вибухла і вбила нещасного коваля на місці. — Це ще один із безчисленних випадків смерті через власну необережність. Наші люди повинні вже раз з'явити собі, що з гранатами і взагалі усякими підозрілими вибуховими матеріалами не треба ніколи бавитися, бо це приносить звичайно каліцтво або й смерть.

— **Застрелився перед зеркалом** Іван Швайка слуга лісничого Рої в Конюхах пов. Бережани. Він узяв револьвер, станув у кухні перед зеркалом і стріливши собі в голову, впав трупом на місці.

— **Заробив.** Окружний Суд в Самборі засудив 3. IV Василя Гнилянського с. Микити з Лішної пов. Турка на 7 місяців в'язниці за те, що 12 липня минулого року вечером стрілив крізь вікно до хати Николая Гнилянського с. Дениса і ранив у голову 18-літнього Стефана, сина Николая.

— **Святотатство.** В Рогині пов. Коломия вломилися якись озвірілі злочинці до церкви розбили церковну скарбонку і вкрали відти усю готівку около 400 зл. Злочинці досі невисліджені.

— **Смерть від гусячих яєць.** Одна господиня Лукасікова в Старшіві коло Пйотркова зварила на вечерю кілька гусячих яєць, що вже лежали кілька днів під гускою. Ціла родина від тих яєць похорувалася, а чоловік Лукасікової і 17-літній син Станіслав до ранку Богу душу віддали.

— **Язва саранчі.** В південному Єгипті появилися відкись величезні хмари саранчі. До нищення цієї дуже шкідливої і страшної язви прикликано все населення і війська. Покопано довжезні рови широкі на кілька метрів, в котрі зігнано саранчу, обіллято бензиною і підпа-

ЗАКЛАДАЙМО ДІТОЧІ САДКИ

лено. Хмари саранчі, яка не хотіла сідати на землю, спалено в повітрі вогнеметами з землі і з літаків. На цьому цікавому побоевищі з саранчею, яке займає щось понад 3 квадратні кілометри лишилася на кільканадцять сантиметрів груба верства спаленої саранчі.

— Що може сила волі. Недавно помер у одному англійському місті маляр Едвард Барк, який вславився у своїй батьківщині своїми прегарними образами, а також тим, що він, хоча вже вродився без рук, завдяки своїй сильній волі і впертості навчився малювати ногами. Пальці ніг допровадив цей цікавий чоловік до такої досконалості, що ними він робив усяку роботу так само легко, як ми пальцями рук, — а малював та гарно, що не один маляр і руками так не потрафить.

— Цікава пожежа. В Піщатинцях гміні Борсуки на Кременіччині згоріла недавно нововибудована школа. Школу цю будував щось понад 5 років вїт гміні Борсуки, Ян Стадніцькі на кошти гміни, і як дехто каже, завів собі при видаткованню гмінних грошей свою окрему бухгалтерію. Книжки видатків чи виплат „розуміється“ не було, а всі рахунки ведено троха на пальцях, а троха на якихсь клаптиках. Але й при такій бухгалтерії школу щось на 6-тому році таки вибудовано коштом щось лише коло 80 тисяч золотих. По викінченню посвячено і віддано до вжитку. Та нещастя не спало. По селі пустив хтось поголоски, що нібито має приїхати якась комісія для розсліду коштів будови школи. Поголоски поголосками, комісії й досі не видно, а нова школа взяла — тай згоріла. А що згоріла, то здається допуст Божий. Усяке на світі трапляється...

— Жахлива подія на „Чортівському острові“. Доносять заграничні газети, що на французькому „Чортівському острові“ (недалеко Бразилії) згинуло в таємничих обставинах 200 в'язнів. Цей остров був місцем заслання найгірших французьких злочинців і на ньому перебувало 623 таких в'язнів. Недавно показалося, що 200 в'язнів бракує, і цею справою зацікавилися французькі газети, а також свояки в'язнів. Та заряд цієї карної кольонії старався справу затаїти. Аж на домагання громадянства вибрано спеціальну комісію, яка має прослідити цю справу. Дехто каже, що тих 200 в'язнів отруїла управа в'язниці, інші знову догадуються, що в'язні збунтувалися і сторожа їх вистріляла. Тепер уся Франція чекає вислідів тої комісії.

— Страшне нещастя. В Іспанії завалилася одна копальня в якій якраз тоді ішла праця. Згинуло 38 робітників.

— Хотіли зробити з послів — коні. В Воложині на Виленщині було віче на яким бесідували комуністичні послі Грецкий і Гаврилк. Коли почали дуже вихваляти більшовиків, люди кинулися на них і хотіли заложити їм на шиї кінські хомути. Послі повтікали. — В Ляшні к. Варшави напали вічевики на комун. посла Гаврона, він утік до хліва і там сидів, замкнувшись, аж прийшла поліція і вратувала його від обурених людей.

— Конкурс. Тому, що на розписаний конкурс повістей і оповідань прийшло над сподівання багатьох творів, вислід конкурсу буде проголошений щойно за місяць.

Зближаються весняні роботи в полі а з ними й час, коли селянські діти остануть дома самі без опіки старших, полишені на власній діточий розсудок і ласку долі. Не одно нещастя спричинюють щороку такі діти собі і своїм родичам а навіть селам. Кілько лише пожарів вибухає щороку через недогляд над дітьми! Але поминаючи вже навіть нещастя, діти полишені самі собі вчаться поганих слів і привичок, занедбуються і дичіють.

Щоби отже не допускати до такого занедбування дітей і всіх шкід, які з того випливають, починають деякі сві оліші громади за пор-дою „Рідної Школи“ за-

кладати у себе літні захоронки, звані „діточі садки“. У цих „садках“ лишають родичі, що ідуть у поле до роботи, свої малі діти під доглядом учительки і тоді діти не лише, що не набирають поганих привичок і не роблять пакостей, але й навчаються багато корисних річий і виховуються як слід. На це повинні наші селяни звернути особливу увагу. Не сміємо допустити до того, щоби діти дичили. Мусимо дати нашим дітям виховання, освіту і спосіб до життя між людьми! На цей обовязок звертають у культурних краях як от Америка, Англія чи Німеччина,

величезну увагу, бо розуміють, що то значить добре виховання.

Тому радимо нашим селянам узятися щиро за закладання діточих садків. Кошти удержання учительки в селі на кілька літніх місяців невеличкі, не більше як 2—3 зол. від дитини. За те користи з умілого виховування дітей величезні. Усяких порад в тих справах уділює „Рідна Школа“ Львів, Ривок 10.

На нашій образку є представлений діточий садок в Тишківцях пов. Городенка. Тишківці — це як відомо одно з найсвідоміших селів в Галичині.

ГОСПОДАРСЬКІ СПРАВИ

Ветеринарні поради.

Як робити коневі вдихування.

Вдихування робиться тваринам при простудах горла і легенів, які є замітні кашлем. Приладжується вдихування в слідуєчий спосіб: Беремо якийсь цебричок наповнений до половини киплячою водою, вставляємо його на дно довгого мішка і всипавши до кипятку 2 жмені потерух сіна (цвіту сіна) та додавши ложку аптичного, терпентинного олію, підносимо горішній кінець мішка та стягаємо його повище ніздів, щоби пара не втікала, лише щоби її вдихував кінь. Такі вдихування робиться через кілька днів 1—2 рази на день по чверть години. Опісля не вільно коня ані випроваджувати зі стайні через шість годин, ані не вільно поїти ані не давати ніякого холодного пійла, бо мігби легко ще гірше простудитись.

Як підносити корову.

Нераз корова перед або по отеленню не може встати. Тому, що довге лежання, передусім на один бік, є дуже шкідливе і легко доводить до загибелі тварини, мусить корову два рази на день підносити часто, коли її піднести, то вона вже буде стояти, хоч сама вста-

ти не може, бо вставати їй найтяжше.

Щоби корову легко піднести, опоясується її довкола грубою ливвою і відтак кінці ливви добре звязується. Коли це вже зроблене, тоді стає по обох боках корови по троє люда, беруть за ливву і на даний знак всі разом тягнуть до гори; потім звичайно корова вже сама стоїть. Але нераз ноги їй здеревіли і вона не може встояти. Тому по кождому піднесенню корови повиннося цілі ноги добре натерти віхтями соломи. Коли мимо того корова не може стояти, то положити її знова, але на противний бік, як лежала передтим. При кождім таким занедужанню треба звернутись до ветеринарного лікаря за порадою а не чекати з дня на день.

Видушуйте худобі уграки

В деяких околицях стрічається на хребті у худоби досить багато уграків, то є гузів, величини малого волоського оріха з одним або двома маленькими отворами, в яких сидять хробаки менше-більше величини фасолі. Ті хробаки, розвинувшись через зиму під шкірою, прикінці, або з початком мая будуть вилазити на верх і опісля з них витвориться муха — „худобячий гедз“, який в літі нападає худобу і непокоїть та знова зносить на

шкірі яєчка з яких опісля знова творяться гузи і хробаки.

Щоби не допустити до дальшого розвою „гедза“, видушуйте його, як потепліє, пальцями, або при помочі шпильки до жіночого волосся. Видушені місця заливайте розчином креоліни, або смаруйте йодиною, а хробаків не викидайте, лише роздоптуйте ногою або паліть.

Не вірте, що корова, яка має уграки, дає більше молока, бо це є якраз противно: худоба, яку обсіли уграки і її дразнять, доїться гірше. — За це є правдою, що гедзи нападають ліпші, молодші і товстіші корови і тому деякі люди — неслухно кажуть, що як корова угривата, то вона добра, а як не має уграків, то нездала.

Однак це неправда, кождий господар повинен сам розумітися настільки на худобі, а не пізнати її якість після того, чи є уграки, чи їх нема.

Як лікувати безрогу, хору на червінку (рожу).

Разом з весною можуть загостити ріжні недуги до домашніх тварин. Одною такою недугою є і червінка, яка колись спричинювала в свинських загородах величезні шкоди. Тепер що правда ця хвороба завдяки поступам у лічництві стала зовсім другорядною і коли нині ко-

мусь хорують і гинуть свині на червінку, то лише з його власної вини, байдужности, або незнання. Тепер уживається дуже добрих встрикувань, котрі напевно хоронять свиню перед червінкою. Свині все найліпше давати щіпоти при кінці квітня, бо тоді вони стають відпорні проти цієї недуги через цілий рік. З огляду на запити людей повторюємо щераз, що таке щіплення може переводити лише ветеринарний лікар. І коли кожде село спільно запросить його до переведення щіплення, то щіплення винесе около 2 зл. за штуку, а за це господар може бути через цілий рік спокійний, що від цієї недуги не бути мати через цілий рік втрат.

Коли ж хтось купив свиню пізніше, або з якихсь важких причин не міг дати защепити своїх свиней при спільнім щіпленню і свиня йому захорує, то це й тоді на самім початку недуги можна перевести відповідні лічні щіплення, які безрогу виличать з цієї недуги.

Але такого щіплення не вільно зволікати, лише треба його перевести якнайскорше по перших об'явах хвороби.

Та нераз трапляється, що перевести таке щіплення є з якихсь причин (пр. дуже далеко до вет. лікарня) не можливе.

Тоді мусить сам господар братися і лічити тварину. Таку хору свиню треба помістити в холоднім хліві і що 2 години змивати оцтовою водою (1 склянка оцту на літру води), а крім цього зараз по перших об'явах захоріння дати до літри молока одну склянку (чверть літрову) горівки і дати свині випити. Звичайно свиня це радо не (подібно, як піяки). — По 12 годинах після подання горівки з молоком треба дати свині 3 до 4 дека гіркої солі змішаної з повилом. При даванню цього ліку один або двох тримає свиню, яка звичайно підчас тої недуги лежить а третій запихає повило з ліком при помочи дерев'яної лопаточки, межі зуби а бічну стіну паші. — Гірку сіль дається що третій день, горівку з молоком раз на день, а змивання оцтом повторюється що 2 години.

Коли хтось зарівав свиню на початку недуги і мясо та сало не виказують жадних змін тоді можна мясо споживати, але воно мусить бути добре наскрізь зварене. Коли ж мясо виказує хочби найменші зміни в вигляді, а солонина почервоніла тоді мусить цілу свиню усунути—глибоко закопати.

д-р. Д. Миколаєвич.

—о—

Обережно з переходом худоби на пасовисько

Ми вже писали в Н. С. щоб господар вважав при зміні корму для худоби, бо різка зміна може викликати хворобу. Ще більше обережності треба при переході з зимової паші на зелену. Перед тим, як виганяти корови на пашу, треба нагодувати їх дома сухою їжею (сіно, січка, ситні корми). Далі в перші дні треба пасти лише 1—2 години. Чим дальше тим цих годин збільшувати. Однак не треба пускати худобу на конюшину, люцерну, і взагалі метеликоцвітні аж поки худобина до зеленої паші не привикне.

Як рятувати здуту худобу

Коли худоба допадеться до зеленої паші, наїється її багато, а потім ще як напється води, то може здутися. Особливо це може трапитись, коли худоба пасла або їла пашу білковиту (конюшини) траву квасну (козельці). Здуту худобу можна пізнати вона має дихавицю, голодні ями переповнені здуті, живіт здутий, корова не їсть, — турбується. Рятують худобу виваром з кмину, кропу, румянку та перцю, якого дають кілька разів напитися. Коли це не помагає, дають соляної кислоти, 1 столову ложку на 1 пляшку води. Худобу заливають. Коли і це не помагає треба худобі спустити гази сондою. Найліпшою сондою є сонда швейцарська, яка в Спілці Агрономів чи Центросоюзі коштує 50 зол.

Як вживати сонди?

Корову чи ялівку треба устави-ти рівно, вложити їй поверх язика дерев'яну галочку з діркою в середині та крізь дірку галочки поволи впахати до середини сонду. Але сонду весь час треба так впахати до середини, аби рухомий палець міг пізніше, як вийметься дріт, зігнути до гори та аби контрольна дірочка з другого кінця сонди була звернена до гори.

Коли впахано $\frac{1}{2}$ сонди до середини, тоді треба витягнути зі сонди сталевий дріт на 20 см. і даль-ше обережно пхати сонду, доки не зачнуть крізь неї сичати гази, коли сонда забила пашою, треба її дротом перечистити.

По спущенню газів сонду обережно треба виймати — прополоскати водою, витерти і насмарувати оливою. Бо не насмарована і занечищена сонда ржавіє та псується.

— „Як рятувати здуту худобину“. Така книжочка з образами, 36 сторін, вийшла накладом „Сп. Укр. Агрономів“. Написав її Др. мед. ветер. Д. Миколаєвич. Ціна книжочки 50 сот. Замовляти в „Спілці Укр. Агрономів“.

Її повинен мати кождий господар, бо вона докладно поучує, як рятувати худобину, коли здується.

— Ветеринарні поради й рецепти вислані на адреси: Ст. Іваницька Ходорів, Біраковський Іван Конюхів, Андрій Фурик Рокітна п. Бруховичі, Гнида Михайло п. Олекси, Задаре.

Пашний буряк.

Буряк любить пухку і чисту від бурянів землю. Вдається на чорноземах, суглинках, і супісках з середньою вогкістю. На пісковатих та підмоклих летких трущах росте зле. З угноєння під буряк буде добривник, гноївка, суперфосфат томасина, азотняк, нітрофос. Томасини (1-2 сотнари) дають ще з осені при оранці на зяблю. На весні ще додають $\frac{1}{2}$ -1 сотнара суперфосфату та азотняку.

Оборник дається або під передплочину або в осені а гноївки дається під ростучу рослину на весні. Ще ліпше поплачується зелене угноєння. Коло буряка головна праця це зрушування землі, полення бурянів та прорідження рослин

в рядах пізніш підгортання. Пашний буряк можна плекати з розсади. Деякі поступові господарі буряк пашний сіють в той спосіб, що перед буряком на весні садять раншу бараболу, а на невеличкому шматку землі густо наче розсаду буряки. Коли бараболу зберуть, висаджують розсаду буряків зразу на чисте вироблене поле на певну віддаль. Ця комбінація є дуже практична і прибуткова. Врожай буряка при добрій управі буде від 200-300 сотнарів з морга. Для господаря що тримає корови плекання пашного буряка добре виплачується, значно ліпше як сіно, з тогож куска землі. Добрі сорти пашних буряків це є скендорфи жовті, та ідеал кіршого.

Садім більше огірків.

Огірки є поплатна городина по перше, що її можна сирими продати на торзі або можна наквасити і це ліпше продати в зимі. Шкода, що досі ні одна з наших кооператив не взялась до квашення огірків на гурт. На цьому можна зробити інтерес і для кооперативи і для господарств. Однак наші кооперативи по містах продають чужі квашені огірки. Отже в нашому інтересі є, аби ми, господарі, як члени кооперативи, намовили, розяснили, підбадьорили управу кооперативи, щоб, таку квашарню огірків чи капусти, овочів, у себе заложила, тоді ми могли поширити плянтації огірків і могли б краще зрентувати свій ґрунт і працю.

— Як плекати огірки. Під огірки треба ґрунт добре управити і старим гноєм угноїти. Для цього найліпше надається компост. Насіння до сіву огірків береться 3-4 річне, доказано є, що стілько річне насіння видає більше овочів, аніж насіння одно-дво річне. Огірки садять гніздами або рядками. Рядок від рядка на 1 метр, а рослина від рослини 40-50 см. Гніздо від гнізда на 1 метр в квадрат. Коли огірки підростуть так, що мають 3-4 листочки, їх прищиплюють, тоб то обривають верхок, від цього рослина видасть більше овочів. В час росту огірки сапають, підгортають 2-3 рази, а коли є час, то і розправляють чи направляють гони рівномірно на площі 1 кв. метра. Щоб огірки в час буревію не повиключувались, варто коло кожного гудиння (гона) в місці вусиків застромити в землю малі кілочки на яких би рослина міцніше трималась. Огірки з розсади дуже зле приймаються, тому висаджують із просто на ґрунт.

Кукуруза і гарбузи.

Америка, Канада і інші заморські країни плекають кукурузи дуже багато. Дає добрі врожаї і зерном її можна годувати успішно всі звірята. При переході на годівельну господарку треба признати, що і у нас кукуруза мусить заняти перше місце і як паша і як ситний корм. При плеканню кукурузи можна вжити за проміжну рослину гарбуз. Гарбуза, як пашну рослину у нас на загал не доцінюється. А варто його поширити. Гарбуз заступити собою пашний буряк, ріпу, бараболу. А зерно можна вжити на олій або продати на лузання. Тому що гарбуз стелється по землі а кукуруза росте в гору, ці обі

рослини можна садити разом, од на другій не пошкодить. Врожай з такого поля буде в сумі більший. ґрунт під кукурузу мусить бути добре вироблений і з осені угноєний старим оборником. Кращі врожаї дає кукуруза на чорноземах та суглинках ба й супісках. Однак для свого дозріння вимагає багато тепла, ґрунтів зимних і моклявих та пісних пісків не любить. Теж саме і гарбуз. Кукурузу на насіння сіють рядами у віддалені 40-50 цтм. сіють на весні, як минуть переморозки, це буде в час цвіту яблоні. На морг треба 25-30 кгр. насіння. Гарбузи садять гніздами, кілька днів пізніше висівають кукурузи.

Обрібка кукурузи, коли вона посажена рядами, є дуже легка. Перше всього кукурузу сапають від бурянів, потім проривають і далі підгортають. Це можна робити плужком. Кукурузи часто сіють і на зелену пашу густо. Тоді на морг висівають 80-100 кгр. насіння. Косять зелену пашу перед самим цвітом.

Що з соєю?

Кооператива „Рій“ повідомила нашу редакцію, що вона розсилає вже сою брунатну (темножовту) ранню по 4-50 зол. 1 кгр. На слідуючим тижні буде розсилати сою чорну найраншу в ціні 5 зол. за 1 кгр.

Хто досі сою в „Рої“ замовив і замовлення не відкликав, тому сою вишлють кому за післяплатою а кому як вже заплачену. Колиб хто сої вже не потребував, але кооперативу про це не повідомив а соя йому поштою прийде за післяплатою, просять послити не вертати а викупити і перепродати кому иншому. Все це для уникнення зайвих страт.

Управа.

Цим повідомляємо Ш. Читачів, що сою садити ще не пізно. І тепер вже можна починати садити. Останній термін садження сої є тоді, як садиться фасолу. Пригадуємо, що на 1 морг поля треба до 20 кгр. насіння сої, яку треба садити в рядки по 2 зерна на віддаль 20-30 см. від себе, на глибину 3-6 см. Радимо на пробу засаджувати малу скількість (1-2 кгр.)

Редакція.

Поради господиням Дещо про півнів.

Добрий півень (когут) в птахівництві багато варта. Від нього залежить в більшій мірі і неспіє курей і їх вигляд і здоров'я. Півень мусить бути здоровий, гарний, чепурний, жвавий, гребінь і сережки ясно червоні. Груди сильні. От такого з череди найкращого треба вибирати і на розплід залишати. Однак через 1-2 р. когута треба змінити, бо зістаріє. Ще одно, на що треба звернути увагу при птахівництві: Кури скоро як кажуть зводяться — дрібнішають мало несуться, хворіють. Це через те, що когут в стаді з того самог гнізда є близько кривий. Щоб цього не було треба робити так коли в селі кооператива, чи Повітовий Союз виписує покладки, то жадайте, аби виписав зразу від двох фірм. Ті, що розведуть кури від одної фірми, хай поміняють когутів з когутами другої фірми. Тоді і расу і якість курей вдасться довше задержати.

Подібне явище і у свиней і кнурями.

За поліпшення породи гусий.

В місцевостях, де є вода, пасо-зиська, вигони мокрі неужитки, є дуже поплатно тримати гуси. У нас в більшості господарі так і роблять, лише що одню не додержують — а саме скрізь плекають гуси дрібні — непотрібні. З таких гусий є мало хісна, а роботи стількиж як і коло добрих. Радимо заводити гуси поморські. Це є великі білі гуси, які є славні на весь світ своїм добрим мясом. Одна гуска поморська за один раз підскубання дає до ¼кг. піря. Гуска вгодована на мясь важить 10—12 кілограмів, не вгодована 7—10 кг. Ці гуси добре несуться, 10—15 яєць. Є невибагливі до води. Чаше підсоння для них добре. Тримаючи таких гусей в осені господиня матиме за піря середно ½кг. з гуски — 10 зол., а за підгодовану гуску 10—15 зл. Отже стадо гусей в 20 штук видасть прибутку — 400 зл., без особливих клопотів. Радимо нашим господарям звернути на це увагу. Яйця поморських гусий можна виписати в Спілці Агрономів.

Відповіді на господарські запитання

П. СУЩУК МИТР. Як вигнати з поля крета? На крета особливих способів нема. Його з поля треба просто вигнати або злапати. Отже вигнати можна, коли до діри даєте шматину намочену в нафту або в нафталіною. Можна також покласти до діри голову в оселедця або шматину намочену в ющі в оселедця. Злапати крета можна в той спосіб, що по дорозі його діри закопайте горщик так, щоб край його приходився рівно в ходом в дірі. Крет впаде до горщика і не вилізе.

ВАСИЛЬ СТЕПУРАНЧИН. Хочемо набути прядива конопель. Де це можна набути? У Львові вул. Горюдька 59. є спілка що звється „Полотно“ — запитайте чи вона Вам продасть. Однак підкреслюємо, що це фірма не наша. Досі на жаль у нас нема порядної фірми, якаб обняла цей поплатний промисл нашого господарства. Ми вже писали, що наша кооперація повинна займатися збутом і продажу повіся — і є надія що небаром до цього наші люди візьмуться.

Що по чому

Львів, дня 28 квітня 1930
Збіжжа росте в ціні: Пшениця, гречка, грис пшеничний, крупа гречана — піднісяться в ціні. Натомість — вика, мука житня, грис житн. і конюшина черв. подешевшали.

ЗБІЖЖА.
(Ціни за 100 кг. на стац. заклад. Підволочиска) За двірську пшеницю платять 39—39.75 зол., за селянську 35.50—36.50, за жито відбірне 8—18.50, жито звичайне 17.50—17.75, влячмінь 15.50—17, овес 14.50—15, кукурудза 22.25—23.25, фасоля біла 45—55, кольорова 30—35, краса 40—45, горох пів Вікторія 24.75—27, горох звичайний 22.25—23.25, бобик 23—24, вика 27.50—29, гречка 24.50—25.50, лен 67—68.50, лубін синій 24—25, просо міс. 26.75, конюшина черв. 130—150, мак синій 150—160, мак сивий 110—120, мука пшенична 65% 66, житна 37, крупи греч. 48—50, крупи ячмінні 33—34, Бараболя 3—4 зол.

З браку місця не помінені дописи. Підуть в слідуєчому числі.

440 запомог по 120 золотих

на суму 52.800 золотих

Кому признаємо дальші запомоги від 432-ої до 440-ої?

433. Петро Скарвінко с. Сколошів п. Радимно пов. Ярослав, ялівка впала 17. квітня 1930.

434. Василь Романів с. Журавенко п. Журавно пов. Рогатин корова впала 16. квітня 1930.

435. Іван Пилипів с. Теодора с. Комарів п. Підгірці к. Стрия корова впала 16. квітня 1930.

436. Михайло Ванчосович село Теодора с. Журавці п. Любича королівська пов. Рава Руська корова впала 15. квітня 1930.

437. Антін Яджин с. Василя с. Чаплі п. Фельштин пов. Самбір корова впала 15. квітня 1930.

438. Михайло Берник с. Івана с. Лисятичі п. Угирсько пов. Стрий корова впала 12. квітня 1930.

439. Іван Гнатків-Іовик с. Ріпчиці п. Мединичі пов. Дрогобич корова впала 12. квітня 1930.

440. Іван Жигар с. Василя с. Завидовичі п. і пов. Городок Ягайленський корова впала 12. квітня 1930.

Запомоги (по стягненню цілорічної передплати) вишлемо за 14 днів на руки мужів довіря.

Кому не можемо признати запомоги?

1) Іван Калинець с. Демидів п. Ходорів пов. Бірка по перерві вплатив передплату дня 22. квітня, а корова впала 21. квітня.

2) Дамян Левицький с. Межириче п. Остріг на Волиню, прислав до нас посвідку упадку коня. Як всім відомо, що за упавші коні наша редакція запомог не виплачує.

Б. Секундар загального шпиталю

Др. В. Кашубинський

спец. недуг внутрішних і діточих орд. від 9—11, 3—5

Львів, вул. Груняльська 11. а.

ріг Задвірянської, давн. Садівницької, бічна Льва Сапіги. Телеф. 83-47

ПОЗІР ПАСІЧНИКИ!

Коли хочете по новітньому господарити а тимсамним мати зі своєї пасіки великий хосен, або коли хочете закласти пасіку, то

мусите прочитати

пасічничі книжки. „Н. справа“ продає великий пасічничий підручник п. н.

„ДОСТУПОВЕ ПАСІЧНИЦТВО“

написав інж. Е. АРХИПЕНКО

ціна 7 зол. пересилка 90 сот.

Крім того маємо на складі і продаємо

„ЩОДЕННИК ПАСІЧНИКА“

записова книжка українського пасічника з діаграмами пожитку, ціна **2 зол. 50 сот. пересилка 30 сот.** Кождий поступовий пасічник не може обійтиса без записової книжки. Хто з передплатників замовить обі книжки і пришле гроші з гори, то не платить поштової пересилки.

Тому замовляйте сейчас.

„Народня справа“, Львів, Боїмів 4.

Хто хоче мати постійний зиск зі свого молочного господарства, цей Купить Сейчас оригінальну шведську кружлівку „Діабольо“ у місцевого представника або впрост у фірмі: Діабольо - Сепаратор, Спілка з обм. пор.

Варшава	Львів	Познань	Вильно
Королівська 23.	Академічна 4.	Водна 14.	Гданська 6.
Краків	Бересть н./Б.	Рівне В.	
Посольська 18.	Степикевича 25.	13. Див. 19.	

Оригінальні шведські машини до шнуга і паринки „ДІАБОЛЬО“ є найліпші!

КУПІТЬ СОБІ

Новий Український Молитвеник

„ВІР У Ю“

Має около 400 сторін, а коштує тільки 240 зол. Продають Іх наші мужі довіря, а можна також замовляти в нашій Адміністрації, додаючи 30 сот. на порто. Хто замовляє принайм. 5. за 12 зол., не платить порто і дістає 1 молитвеник даром.

Сила привички.

Кождий з нас бачив музиканта; задивившися на його пальці як вони скоро і в найкращім порядку скачуть по струнах, стає нам аж дивно. Бо часом музикант граючи їсть, курить або оглядається, немовби і не думав про музику, а пальці ні трошки не змиляться.

Як бачимо це є сила привички. Так само є і з людьми. Хто до чо-го привик, тому здається, що неможлива річ цю привичку покинути і він те робить навіть несвідомо.

Наводжу тут кілька примірів: Хто привик газети читати — той хотівби що дня свіжу мати. Тягне його до газети. Це дуже гарна і корисна привичка.

Хто привик працювати, той не схоче дармувати, хочби йому за це і платити.

Хто привик в горівці веселитись, — той і в небі буде безнеї смутитись. Це погана привичка.

Хто привик часто грітиса коло печі, — тому все мороз ходить поза плечі.

Хто привик спати на твердій лаві, — тому на лаві так мягко, як на отаві.

Хто привик в жида товар брати — тому вже не pomoже і над головою читати.

Хто привик брехати — той сказавши раз правду, буде жалувати.

Хто привик в літі ходити босо, — той і в зимі не боїться морозу.

Хто привик сваритиса, — тому без сварні не хоче житиса.

Хто привик курити а тютюну не має, — той по смітю очима кидає.

Хто привик других обкрадати — той і в церкві не потрафить руки при собі держати.

Щоби тих пороки позбутиса не це коротка відповідь: Треба хотіти!

Тк скажу собі, що перестану пити курити, то поволи-поволи, але відвикну. Бо привичка то не є невилічима хвороба, і з неї кождий сам може вилічитиса.

Отже від злого треба відвикати, а до доброго привикати, тод те добро само в руки буде йти. О Господи коби то всі ми привикли до книжки, до газети і до тверезого життя, то небаром краще почалиби усі жити!

М. Ярошевич.
в Перекопанім

ПРАЦЬОВИТИЙ і тверезий селанин і свіді віку шукає заняття як управителі середнорільного господарства. Має негшорядне практичне знання господарки; може вести самостійно сільську олійню а також ровуміється на виробі круп в кукурудан заняття приймає найохотніше у українського священника. Зголює слати до Адміністрації „Народньої справи“, пі „Працьовитий“.

З ДИМОМ ПОЖЕЖ...

підє цілий Твій дорібок, овоч утяжливої праці, збір трудів і ошадностей довгих літ Твого життя, а може й цілих поколінь пропаде

ЯК НЕ ЗІРВЕШ

соломяної стріхи з дому і господарських будинків та не забезпечишся перед грізною стихією через покриття їх даховим матеріалом тревалим відпорним на огонь, бурі і граду, яким є

ЗЕЛІЗНА ПОЦИНКОВАНА БЛЯХА

„Ц. К. Г. КОРОЛІВСЬКА ГУТА“ — („С. К. Н. Królewska Huta“)
продукована в найбільшій краєвій фабриці виробів цинкового промислу п. ф.

Польське Заведення Цинкового Промислу, Акц. Спілка в Бендзіні

З тим фабричним знаком

Нашою поцинкованою бляхою „Ц. К. Г.“ Королівська Гута“ покрито величезну скількість домів, господарських будинків, церков, палат і т. п. в краю і за границею.

До набуття в складах заліза, Хліборобсько-Торговельних Спілках, Кооперативах і т. п.

Замовлення можна також посилати впрод до фабрики.

Взірці, оферти і кошториси висилаємо на жадання безплатно.

Просимо звернути пильну увагу на відбитий фабричний знак і вистерігатися наслідувань.

Дентист ЯКІВ НАСС

Львів, вул. Сикотуєвська ч. 17, II п.
Скріплювання хитаючихся зубів, шломбування й винищення зубів без болю. Штучні зуби в кавчуку і золоті після америкауської системи. Пацієнтів з провінції полагоджуються в найкоротшому часі.

“ЕЛЄГАНТ”

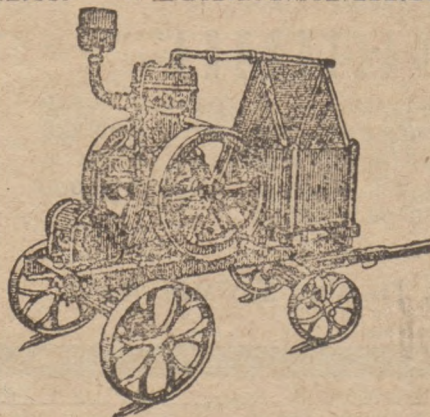
Одинока найліпша й овоєрідня ПАСТА ДОВЗУТТЯ КОНСЕРВУВ ШКІРУ
Уживайте лише цю ПАСТУ!
— Адреса: —
Львів, Кордецького в.

Перляки Касира, вальці, каміні, турбіни, мотори, винама, трансмісії, паси, газу, гурти, рифляки, як також інші машини поручає:

„ВІЛЬОТ“ Львів, Баторого 4.
Каталоги на жадання 619

СТЕПАН МИЛЯН, син Василя і Катерини ур. 1902 уневажнює згублену військову книжочку видану через П.К.У. Ярослав. 617

ПРОДАМ 20 пнів пасіки, славянські вулики або без вуликів. Михайло Коваль. Полянська п. Оброшчин. 615

ЧИ ЗНАЄТЕ ВЖЕ

найдосконаліші
найекономичніші
найліпші
і притім найдешевші
оригінальні англійські
мотори Listera?

Жадайте всюди і у всіх поважніших складах машин і знарядів різнорічних або виключним заступництві на Польщу:

R. A. Lister, Co Ltd. Dursley
Львів, Ягайлонька 24.
Телеф 6-29.

КУПУЮЧИ ПАПЕРЦІ ДО КУРЕННЯ

КАЛИНА

з однієї української кооперативної фабрики „Будучність“ в Тернополі причинається до розресту рідного промислу і дає заробіток українському робітництву. 385

Хто дістає 120 золотих запомоги?

- 1) Запомогу 120 золотих одержує кождий наш передплатник, котрому згинула штука рогатої худобини, принайменше 2-річна — але тоді коли він в день випадку був уже бодай один місяць передплатником — коли разом з погибшою не мав більше, як 4 штуки дорослої (понад 2-річної) худоби — і коли погибша штука до дня випадку була в нього найменше 14 днів, та коли в день вплачення передплати була здорова.
- 2) В однім році може передплатник дістати запомогу лише один раз.
- 3) Посвідку про загибль треба вислати найдалі до 5 днів по випадку.
- 4) Передплата на „Народню Справу“ вносить 1 зол. місячно. Найліпше посилати відразу на 3 місяці (3 зол.) а ще краще на пів року (6 зол.).
- 5) Передплатником числиться кождий від того дня, коли він вислав передплату, або по перерві відновив її.
- 6) Хто перерве передплату, той мусить зачинати з початку. Тому треба завжди вислати нову, заки скінчиться попередня, бо часом і день перерви може стати на перешкоді призначенню допомоги.

УВАГА!

КООПЕРАТИВИ!

Купуй тільки у Жерелі

Найлуші музичні інструменти під гварантією поручає: —
краєва Фабрика музичних інструментів
ФР. НЕВЧИК

Львів, вул. Городецька 25.
Телефон 25-76

Цінники на жадання. Умови догідні.

СПІЛЬНИКА з готівкою до поширення торговельного підприємства, дуже добре просперуючого в повітовому місті пошукється. За вложену готівку гварантує гіпотекую. Зголошення до „Нового Часу“ під „Запевнена будучність“. 621

МАЄТОК коло Ходорова парцелює добрі ґрунта, бигий гостиниць до побільського повітового міста. Зголошення під „Фільварок“ до Адміністрації. 600

ГРИГОРІЙ Радзібаба ур. 1896 в Петликівцях старих уневажнює книжочку військову видану через П.К.У. Бучач страчену через 14 п. уланів підчас вирав. 605

АДВОКАТ Др. Лонгин Горбачевський відкрив канцелярію в Камінці струмиловій в Народнім Домі. 609

КУПЕЦЬ, літ 27, ожениється з особою в віці 18—30. Придане для побільшення власної торгівлі потрібне. Зголошення до „Нар. Справи“ під „Перемисьль“. 616

ВІЛЬНА посада дяка сейчас до обняття услівя: безженний, тенор (баритон) знаменитий діригент хору і дутої оркестри. Зголошення враз з життєвним і документами слати найдальше до 29 травня р. до Уряду Парохіального — Tustanowice ad Борислав. 62